

Ecologisch onderzoek

Complex 1524 in Wolfheze

Dit rapport is gedrukt op
100% FSC-papier

november 2024
rapportnummer: 231793

Colofon

Titel:

Ecologisch onderzoek
Complex 1524 in Wolfheze

In opdracht van:

Woningcorporatie Stichting Vivare
T.a.v. [REDACTED]
Meander 825
6825 MH ARNHEM

Uitgevoerd door:

Ecochore Natuurtechniek
Ruiterweg 8
7152 DE EIBERGEN
T 06-15904121
E info@ecochore.nl
I www.ecochore.nl

Auteur:**Collegiale toetsing:****Datum:**

november 2024

Status:

definitief

Foto voorzijde:

huismus, gewone grootoorvleermuis, gierzwaluw
en het plangebied

Correspondentie door Ecochore Natuurtechniek vindt uitsluitend plaats op digitale wijze of op FSC/PEFC gecertificeerd papier.

Ecochore Natuurtechniek werkt samen met JIVO-Natuurtechniek aan verbetering van natuur en landschap

INHOUD

INHOUD	2
1. AANLEIDING EN DOEL	1
2. BESCHRIJVING PLANGEBIED EN GEPLANEDE ACTIVITEITEN	2
2.1 GEBIEDSBESCHRIJVING.....	2
2.2 VOORGENOMEN INGEPEN	3
3. INVENTARISATIEOPZET	4
3.1 ONDERZOEKSMETHODIEK QUICKSCAN NATUURTOETS	4
3.2 ONDERZOEKSMETHODIEK GIERZWALUW	4
3.3 ONDERZOEKSMETHODIEK HUISMUS	5
3.4 ONDERZOEKSMETHODIEK VLEERMUISONDERZOEK	5
3.5 VOLLEDIGHEID INVENTARISATIE	6
4. ONDERZOEKSRESULTATEN.....	7
4.1 FLORA	7
4.2 (BROED)VOGELS	7
4.3 HERPETOFAUNA EN VISSSEN	9
4.4 ZOOGDIEREN.....	10
4.5 ONGEWERVELDEN	13
4.6 INVASIEVE EXOTEN	13
5. TOETSING AAN SOORTENBESCHERMING.....	14
5.1 ALGEMEEN	14
5.2 FLORA	15
5.3 (BROED)VOGELS	15
5.4 HERPETOFAUNA EN VISSSEN	17
5.5 ZOOGDIEREN.....	17
5.6 ONGEWERVELDEN	18
5.7 SPECIFIEKE ZORGPLICHT	19
6. SAMENVATTING EN CONCLUSIE	20
GERAADPLEEGDE BRONNEN	22
BIJLAGEN	23
BIJLAGE 1 - VERSPREIDINGSKAARTEN	24
BIJLAGE 2 - TOELICHTING OMGEVINGSWET	26

1. AANLEIDING EN DOEL

Er zijn plannen voor het uitvoeren van energetische maatregelen bij 6 woningen in de bebouwde kom van Wolfheze (complex 1524).

Voor de geplande activiteiten is het noodzakelijk een toetsing uit te voeren in het kader van Flora- en Fauna-activiteiten Omgevingswet. In en aan gebouwen en de directe omgeving hiervan kunnen verblijfplaatsen aanwezig zijn van beschermde soorten. Ook kan er sprake zijn van beschermde (muur)flora. Om dit in kaart te brengen is het uitvoeren van een quickscan natuuronderzoek noodzakelijk. Een quickscan natuuronderzoek heeft als doel in te schatten of er binnen de invloedssfeer van de geplande activiteiten plant- en diersoorten aanwezig of te verwachten zijn, die volgens de natuurbescherming onder de Omgevingswet een beschermde status hebben en die mogelijk negatieve effecten kunnen ondervinden door de voorgenomen ingrepen.

Om aan de zorgplicht te kunnen voldoen, die gesteld wordt in het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) - onderdeel soortenbescherming, is aan Ecochore Natuurtechniek opdracht gegeven voor de uitvoering van een quickscan natuuronderzoek om zo de mogelijk negatieve effecten op flora en fauna in kaart te brengen. Middels een quickscan wordt een indruk verkregen van de mogelijke waarden van een plangebied voor flora en fauna en kan worden beoordeeld of voldoende verspreidingsgegevens van mogelijk aanwezige beschermde dieren en planten voorhanden is of dat nader onderzoek noodzakelijk wordt geacht. Voor het plangebied is op basis van expert judgement vastgesteld dat aanvullend onderzoek naar gierzwaluw, huismus en gebouwbewonende vleermuizen noodzakelijk is om vast te stellen of deze soort(groep)en aanwezig zijn in de bebouwing. Dit rapport beschrijft de bevindingen en consequenties van het uitgevoerde quickscan natuuronderzoek en het aanvullend onderzoek naar deze soort(groep)en.

2. BESCHRIJVING PLANGEBIED EN GEPLANEDE ACTIVITEITEN

In dit hoofdstuk wordt een beschrijving van het plangebied en de geplande werkzaamheden weergegeven.

2.1 GEBIEDSBESCHRIJVING

Het plangebied is gelegen in de bebouwde kom van Wolfheze. Het betreft 6 woningen: Burchtlaan 3, 5, 9, Heelsumseweg 44, 46 en Macharislaan 16. Deze woningen liggen min of meer geconcentreerd in een cluster binnen Wolfheze (zie figuur 1). De directe omgeving van de woningen bestaat uit aangrenzende huizenblokken met bijbehorende tuinen, verharding en openbaar groen. De woningen liggen in een relatief bosrijke omgeving.

Het plangebied betreft 6 woningen verdeeld over verschillende huizenblokken (zie figuur 2). Het betreft woningen voorzien van gemetselde gevels en schuine daken, voorzien van dakpannen en gemetselde schoorstenen. De woningen zijn voorzien van een voor- en achtertuin.

Zie voor gebiedsligging figuur 1 en 2.

Figuur 1: Globale ligging van het plangebied (zwart).

Figuur 2: Plangebied (zwart), projectwoningen (rood).

2.2 VOORGENOMEN INGEPEN

Er zijn plannen voor het treffen van energetische maatregelen bij 6 woningen in de bebouwde kom van Wolfheze. Het betreft zowel maatregelen aan de binnenzijde als de buitenzijde van de woningen, zoals het aanbrengen van dak- en spouwmuurisolatie.

De werkzaamheden kunnen worden aangemerkt als *Ruimtelijke ingrepen en Ontwikkelingen*. Op deze definitie is de afweging in het kader van de Omgevingswet (hoofdstuk 4) gebaseerd.

3. INVENTARISATIEOPZET

Dit hoofdstuk beschrijft de onderzoeksmethode voor de quickscan natuurtoets en het aanvullend onderzoek naar gierzwaluw, huismus en gebouwbewonende vleermuizen. In het aanvullend onderzoek is beoordeeld of nestlocaties van gierzwaluw, huismus en/of verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn en welke consequenties de werkzaamheden hebben op de feitelijke locaties en het duurzaam voortbestaan van de lokale populatie en individuen.

3.1 ONDERZOEKSMETHODIEK QUICKSCAN NATUURTOETS

Iedere dier- en plantgroep heeft zijn eigen methode van inventarisatie om zo een zo goed mogelijk beeld te krijgen van de betekenis van het gebied voor de betreffende soorten of groepen. Om een inschatting te kunnen maken over de mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten en het eventuele effect van de geplande activiteiten op beschermde soorten is een quickscan natuuronderzoek uitgevoerd. Hiervoor is een eenmalig veldbezoek uitgevoerd. Er is zowel globaal gekeken naar de daadwerkelijk aanwezige flora en fauna, als naar de mogelijke waarden die het gebied herbergt voor beschermde soorten die middels een éénmalig veldbezoek niet kunnen worden vastgesteld. Tijdens het onderzoek zijn de aanwezige ecotopen intensief geïnspecteerd op aanwijzingen van beschermde of Rode Lijstgenoteerde flora en fauna. Waar nodig is gebruik gemaakt van een verrekijker.

Als aanvulling op het veldbezoek zijn verspreidingstabellen en verspreidingsatlassen, met waarnemingen van de locatie en directe omgeving, geraadpleegd op het voorkomen van beschermde of Rode Lijstgenoteerde soorten van de afgelopen 10 jaar.

Aan de hand van de resultaten van het quickscan natuuronderzoek kan worden aangegeven of nadere inventarisaties noodzakelijk zijn of dat redelijkerwijs kan worden aangenomen dat de effecten op aanwezige (beschermde) flora en fauna geen bedreiging opleveren en of omgevingsvergunningen in het kader van de Omgevingswet noodzakelijk zijn.

Het veldbezoek is gecombineerd met het gericht onderzoek naar gierzwaluw, huismus en gebouwbewonende vleermuizen (zie tabel 1).

Bezoekdata	Begintijd	Weergesteldheid
23-04-2024	ochtend	bewolking 8/8, droog, windkracht 2 Bft, 11 °C

Tabel 1: Bezoekdata en specificaties.

3.2 ONDERZOEKSMETHODIEK GIERZWALUW

De gierzwaluw is een soort die in Nederland uitsluitend in gebouwen broedt en waarvan de nestlocaties jaarrond beschermd zijn. De woningen binnen het plangebied zijn geschikt als nestlocatie voor de gierzwaluw. De aan- of afwezigheid van broedende gierzwaluwen kan aangetoond worden middels gericht onderzoek in de periode 1 juni – 15 juli. Binnen deze periode zijn, conform het Kennisdocument Gierzwaluw, drie avondbezoeken uitgevoerd, met een tussenliggende periode van minimaal 10 dagen. Door de omvang van het plangebied bestond een onderzoeksrondte uit meerdere bezoeken of is het onderzoeksgebied met meerdere personen tegelijkertijd onderzocht (zie tabel 2). Het onderzoek is bij gunstige weersomstandigheden uitgevoerd.

Ronde	Bezoekdata	Starttijd	Weergesteldheid
Gierzwaluw avondronde 1	18-06-2024	1,5 uur voor zonsondergang	bewolking 8/8, droog, windkracht 2 Bft, 18°C
Gierzwaluw avondronde 2	30-06-2024	1,5 uur voor zonsondergang	bewolking 3/8, droog, windkracht 2 Bft, 19°C
Gierzwaluw avondronde 3	15-07-2024	1,5 uur voor zonsondergang	bewolking 8/8, droog, windkracht 1 Bft, 19°C

Tabel 2. Onderzoeksinspanning gierzwaluw.

Het onderzoek is uitgevoerd middels een visuele en auditieve inventarisatie waarbij gebruik is gemaakt van verrekijker en indien nodig een spiegeltje, endoscoop en geluidsnabootsing. Hierbij is gelet op nestindicerend gedrag, zoals in- en uitvliegende dieren, roepende dieren vanuit nestlocaties, aantikken van gevels en laag gierende vogels langs de woningen. De bezoeken zijn lopend en postend bij woningen uitgevoerd.

3.3 ONDERZOEKSMETHODIEK HUISMUS

De huismus is een soort die in Nederland in de meeste gevallen in gebouwen broedt en waarvan de nestlocaties jaarrond beschermd zijn. Voor de huismus is beoordeeld dat er mogelijk geschikte nestruimten onder de dakpannen van de woningen aanwezig zijn. De aan- of afwezigheid van broedende huismussen kan voldoende aannemelijk worden gemaakt middels twee gerichte veldbezoeken in de periode 1 april tot en met 15 mei of drie gerichte veldbezoeken in de periode 10 maart tot en met 20 juni. Conform het Kennisdocument Huismus moet er minimaal 10 dagen tussen de veldbezoeken zitten (zie tabel 3). De inventarisatie heeft 's ochtends onder gunstige weersomstandigheden plaatsgevonden.

Ronde	Bezoekdata	Starttijd	Weergesteldheid
Huismus ronde 1	23-04-2024	ochtend	bewolking 8/8, droog, windkracht 2 Bft, 11 °C
Huismus ronde 2	08-05-2024	ochtend	bewolking 3/8, droog, windkracht 1 Bft, 13 °C

Tabel 3. Onderzoeksinspanning huismus.

Voor huismussen is gezocht naar territoriale mannetjes of nestindicerend gedrag zoals slepen met nestmateriaal, voervluchten of jonge vogels in directe relatie tot de gebouwen.

3.4 ONDERZOEKSMETHODIEK VLEERMUISONDERZOEK

Voor het vleermuisonderzoek is als basis het vleermuisprotocol gehanteerd dat in het voorjaar van 2009 is opgesteld door het Netwerk Groene Bureaus en herzien in 2021. Gezien de locatie en de te verwachten gebouw- én boombewonende bewonende soorten, wordt het aantal van 5 bezoeken voorgesteld. Tijdens deze bezoeken wordt onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van vleermuizen in relatie tot de aanwezige laanbeplanting en omliggende gebouwen en bossen. Tijdens 3 voorjaarsbezoeken ((april) mei-juli) wordt specifiek onderzoek verricht naar de aanwezige verblijfplaatsen, foerageeractiviteiten en vliegroutes.

In tegenstelling tot de gewone grootvleermuis baltsen de meeste vleermuizen in de nazomer. De twee najaarsronden (augustus-september) zijn dan ook specifiek gericht op het in kaart brengen van baltsende dieren en paarplaatsen.

Door de omvang van het plangebied is het vleermuisonderzoek met meerdere personen uitgevoerd (zie tabel 4).

Ronde	Bezoekdata	Starttijd	Weergesteldheid	Ecologen
Ochtendronde zomer- en kraamverblijven	10-06-2024	2:30-05:20	bewolking 2/8, droog, windkracht 1 Bft, 12°C	2
Avondronde zomer- en kraamverblijven 1	12-06-2024	22:00-00:30	bewolking 8/8, droog, windkracht 2 Bft, 18°C	1
Avondronde zomer- en kraamverblijven 1	18-06-2024	22:00-00:30	bewolking 8/8, droog, windkracht 1 Bft, 15°C	2
Avondronde zomer- en kraamverblijven 2	30-06-2024	22:00-00:30	bewolking 3/8, droog, windkracht 2 Bft, 19°C	2
Avondronde zomer- en kraamverblijven 2	01-07-2024	22:00-00:15	bewolking 6/8, droog, windkracht 1 Bft, 20°C	1
Avondronde zomer- en kraamverblijven 3	12-07-2024	22:00-00:30	bewolking 8/8, droog, windkracht 1 Bft, 15°C	1
Avondronde zomer- en kraamverblijven 3	15-07-2024	22:00-00:30	bewolking 8/8, droog, windkracht 1 Bft, 19°C	2
Paar- en baltsverblijven ronde 1	21-08-2024	20:50-23:15	bewolking 0/8, droog, windkracht 0 Bft, 21°C	2
Paar- en baltsverblijven ronde 2	15-09-2024	19:45-22:15	bewolking 5/8, droog, windkracht 1 Bft, 16°C	2

Tabel 4. Onderzoeksinspanning vleermuisonderzoek.

Voor het in kaart brengen van vleermuizen is zowel visueel als auditief geïnventariseerd. Met behulp van een heterodyne batdetector met opname- en vertragingfunctie (type: Pettersson D240x, D500x, Batlogger M en Anabat Walkabout) is de echolocatie die vleermuizen uitzenden, voor ons hoorbaar gemaakt. Wanneer op basis van frequentie, klank en ritme niet met 100% zekerheid de soort bepaald kon worden, is een opname gemaakt. Door middel van de computerprogramma's Batsound, Batexplorer en Kaleidoscoop, is een nadere analyse uitgevoerd. Door de dieren ook zoveel mogelijk visueel waar te nemen is de determinatie geverifieerd en is het gedrag (en daarmee vaak de functie van het gebied) vastgesteld.

3.5 VOLLEDIGHEID INVENTARISATIE

Het onderzoek is conform de genoemde protocollen uitgevoerd, onder gunstige weersomstandigheden. Gezien de gehanteerde onderzoeksinspanning kan worden gesteld dat er een volledig beeld is gekregen van het gebiedsgebruik door gierzwaluw, huismus en vleermuizen.

Een inventarisatie blijft echter uiteraard een steekproef. Het is dan ook mogelijk dat soorten en functies niet zijn waargenomen, terwijl dat ze (op een ander tijdstip) wel aanwezig zijn. Dit is echter acceptabel, de Omgevingswet vraagt een initiatiefnemer om alles te doen wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden. Met de gekozen methode en inspanning is dan ook voldoende invulling gegeven Artikel 11.27 uit de Omgevingswet, betreffende de zorgplicht (zie bijlage 2). Wat betreft het (voor)onderzoek heeft de initiatiefnemer dan ook gedaan wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden.

Wel moet hierbij worden opgemerkt dat de houdbaarheid van verspreidingsgegevens aan een maximale periode is gebonden. De Omgevingswet hanteert een maximale bruikbaarheidsperiode van 2 jaar voor onderzoeksgegevens van flora en fauna. Na deze periode zijn de gegevens (juridisch) verouderd en dient beoordeeld te worden of de gegevens voldoende up-to-date zijn om te gebruiken bij ruimtelijke ingrepen. Voor dit alles geldt wel dat de planlocatie niet drastisch verandert waardoor nieuwe leefsituaties kunnen zijn ontstaan. Deze afweging dient door een ter zake kundig ecooloog of het bevoegd gezag te worden beoordeeld.

4. ONDERZOEKSRESULTATEN

In dit hoofdstuk worden de bevindingen van het quickscan natuuronderzoek en het aanvullend onderzoek naar gierzwaluw, huismus en vleermuizen weergegeven. Ter aanvulling op de onderzoeksresultaten zijn verspreidingsatlassen geraadpleegd voor het uurhok waarbinnen het plangebied is gelegen: 40-11. In het volgende hoofdstuk worden de wettelijke consequenties en eventuele aanbevelingen beschreven. Voor een toelichting op de Omgevingswet wordt verwezen naar bijlage 2.

4.1 FLORA

Literatuur

Uit de omgeving zijn geen waarnemingen van beschermde plantensoorten bekend (bron: Verspreidingsatlas.nl, NDFF.nl). Uit de omgeving zijn wel waarnemingen bekend geworden van de Rode Lijstsoorten bevertjes, bosaardbei, dubbelloof, eenbloemig parelgras, gele helmbloem, gewone agrimonie, gewone ossentong, hondsviooltje, klein warkruid, kleine ratelaar, rapunzelklokje, sikkellaver, steenanjer, stekelbrem en veldsalie bekend.

Veldbezoek

Het plangebied bestaat uit enkele huizenblokken in de bebouwde kom van Wolfheze. In de tuinen en verhardingen rondom de huizen groeien algemene soorten van voedselrijke en ruderales omstandigheden zoals gewone melkdistel, klein kruiskruid, liggende vetmuur, straatgras, paardenbloem, kleine veldkers en zandraket. Aan de gevels van de bebouwing zijn geen bijzondere of beschermde muurvegetaties aangetroffen.

Binnen het plangebied zijn geen beschermde of Rode Lijstgenoteerde soorten gevonden. In het plangebied worden geen natuurlijke groeiplaatsen van beschermde of Rode Lijstgenoteerde soorten, zoals de uit de omgeving bekende soorten verwacht, door het ontbreken van geschikte groeiplaatsen.

4.2 (BROED)VOGELS

Literatuur

De Atlas van Nederlandse broedvogels laat in het uurhok waarbinnen het plangebied ligt een groot aantal waarnemingen van (algemene) broedvogels zien. Van de soorten met jaarrond beschermde nesten (categorie 1-4 soorten) zijn verschillende broedvogels uit de omgeving bekend geworden, waaronder boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, ooievaar, ransuil, slechtvalk, sperwer en wespandief. Daarnaast zijn van diverse categorie 5 soorten waarnemingen bekend uit de omgeving van het plangebied, zoals blauwe reiger, boerenzwaluw, boomklever, boomkruiper, bonte vliegenvanger, bosuil, ekster, gekraagde roodstaart, grauwe vliegenvanger, groene specht, grote bonte specht, huiszwaluw, ijsvogel, kleine bonte specht, koolmees, oeverzwaluw, pimpelmees, raaf, spreeuw, torenvalk, zwarte kraai, zwarte mees, zwarte specht en zwarte roodstaart. De nesten van categorie 5 soorten zijn alleen jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Diverse uit de omgeving bekende vogelsoorten staan op de Rode Lijst, waaronder de boerenzwaluw, boomvalk, grote lijster, huismus, koekoek en ransuil.

Veldbezoek

Tijdens de verschillende veldbezoeken zijn in de directe omgeving van het plangebied diverse algemene vogelsoorten waargenomen. De tuinen en openbare groenstructuren in de directe

omgeving van de woningen zijn geschikt als nestlocatie voor diverse algemene soorten als ekster, heggenmus, houtduif, merel, koolmees, pimpelmees, roodborst, Turkse tortel en winterkoning. De bebouwing in het plangebied is geschikt als nestlocatie voor soorten als gierzwaluw, huismus, huiszwaluw, kauw, spreeuw en zwarte roodstaart.

Categorie 1-4 soorten

Uit de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen van de jaarrond beschermde boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, ooievaar, ransuil, slechtvalk, sperwer en wespandief bekend. De bebouwing in het plangebied, met uitzondering van het woonblok Heelsumseweg 44-46, is potentieel geschikt als nestlocatie voor de gierzwaluw en huismus. Er is gericht onderzoek naar deze soorten uitgevoerd. Het woonblok aan de Heelsumseweg ligt geheel tussen forse bomen waardoor het voor gierzwaluwen ongeschikt is.

Tijdens de verschillende veldbezoeken zijn in het plangebied geen overige soorten met jaarrond beschermde nesten waargenomen.

Gericht gierzwaluwonderzoek

De gierzwaluw is een soort die in Nederland hoofdzakelijk in gebouwen broedt. Dit betreffen bijna altijd gebouwen in de bebouwde kom, aangezien de soort een koloniebroeder is. De woningen in het plangebied zijn geschikt als nestlocatie voor de gierzwaluw door de aanwezigheid van geschikte broedplekken onder de dakpannen, onder dakgoten en achter regenpijpen. Daarnaast hangen er bij een aantal woningen speciale nestkasten voor de gierzwaluw aan de gevels. Om die reden is, aanvullend op de quickscan, gericht onderzoek naar de gierzwaluw uitgevoerd (zie paragraaf 3.2).

Tijdens dit gericht onderzoek zijn twee nestlocaties van de soort vastgesteld. Het betreft woningen aan de Burchtlaan 1 en 5 (zie bijlage 1). Alleen de Burchtlaan 5 behoort tot de projectwoningen, Burchtlaan 1 valt erbuiten. Dit houdt in dat er voor één nestlocatie (mogelijke) maatregelen getroffen moeten worden. De nestlocatie bevindt zich onder de dakpannen. Bij de betreffende woningen zijn gierzwaluwen in- of uitvliegend gezien onder de gevelpannen.

Gericht huismusonderzoek

Uit de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen van de huismus bekend. De bebouwing in het plangebied is potentieel geschikt als nestlocatie voor deze soort, door de aanwezigheid van een toegankelijke ruimte onder de dakpannen. Om die reden is, aanvullend op de quickscan, gericht onderzoek naar de huismus uitgevoerd (zie paragraaf 3.2).

Van de huismus zijn bij de woningen in het plangebied geen nestlocaties vastgesteld. Er zijn geen indicaties als zingende mannetjes, transport van nestmateriaal, roepende jongen etc. waargenomen.

Boomvalk, buizerd, havik, ransuil, sperwer en wespandief

De bebouwing binnen het plangebied is ongeschikt als nestlocatie voor deze boombewonende soorten met jaarrond beschermde nesten. De bosgebieden rondom Wolfheze zijn de vermoedelijke broedgebieden van deze soorten. Met name ransuil en sperwer kunnen ook in stedelijk gebied broeden, in parken en grote tuinen. Maar in het plangebied en de directe omgeving is geen sprake van potentiële nestlocaties voor deze soorten. Van een functioneel leefgebied is binnen het plangebied eveneens geen sprake.

Grote gele kwikstaart

De grote gele kwikstaart leeft hoofdzakelijk langs stromend water, zoals beken. De soort nestelt vlakbij stromend water in een nis in een muur of onder een brug of bij boomwortels in oevers. Ze maken ook gebruik van speciale nestkasten. De nestlocatie bevindt zich in de meeste gevallen direct naast (of boven) het water, zoals in RWZI-installaties, watermolens, bruggen en sluizen. Vanuit de omgeving zijn enkele waarnemingen van de soort bekend. Het betreft vermoedelijk exemplaren op trek, zonder binding met de omgeving. Aangezien het plangebied zich buiten de bekende broedgebieden van de soort bevindt en geschikt leefgebied ontbreekt, wordt geen broedgeval van de grote gele kwikstaart verwacht.

Ooievaar

Een nestlocatie van de ooievaar is uit te sluiten in het plangebied, door het ontbreken van speciale nestpalen of bijvoorbeeld kunstnesten in forse bomen. Het plangebied is verder ook niet van belang als leefgebied voor de soort.

Slechtvalk

Slechtvalken broeden in Nederland hoofdzakelijk in/aan hoge gebouwen, zendmasten en hoogspanningsmasten. Incidenteel wordt ook op de grond gebroed (bron: Vogelbescherming Nederland). Meestal broedt de soort in speciaal opgehangen nestkasten. Uit de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen van de soort bekend. Het plangebied is echter ongeschikt als nestlocatie voor de soort, door het ontbreken van hoge gebouwen en andere geschikte nestlocaties. Het plangebied is verder ook niet van belang als leefgebied voor de soort.

Overige vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten worden niet verwacht, door het ontbreken van geschikte nestlocaties en/of geschikt leefgebied.

Categorie 5 soorten

De literatuur maakt melding van nog diverse categorie 5 soorten voor de omgeving van het plangebied. Het betreft nog enkele gebouwbewonende soorten als boerenzwaluw, huiszwaluw, spreeuw en zwarte roodstaart. Tijdens het veldbezoek zijn geen categorie 5 soorten waargenomen in het plangebied en de directe omgeving. De woningen in het plangebied zijn potentieel geschikt als nestlocatie voor enkele algemene categorie 5 soorten als koolmees, pimpelmees en spreeuw. Bij groenstructuren in de omgeving kunnen nog enkele categorie 5 soorten als ekster, boomklever, boomkruiper, grote bonte specht en zwarte kraai broeden.

4.3 HERPETOFAUNA EN VISSSEN

Literatuur

De verspreidingskaarten van RAVON (Reptielen, Amfibieën en Vissenonderzoek Nederland) en de NDFF, laten enkele beschermde amfibieën en reptielen zien in het uurhok zien waarbinnen het plangebied gelegen is. Het betreft de soorten bruine kikker, gewone pad, hazelworm, kleine watersalamander, levendbarende hagedis, ringslang en zandhagedis. De ringslang en levendbarende hagedis staan tevens op de Rode Lijst.

Veldbezoek

Tijdens het veldbezoek zijn geen reptielen, amfibieën of vissen waargenomen. Door het ontbreken van open water kan de aanwezigheid van (beschermde) vissen en voortplantingsbiotoop van amfibieën worden uitgesloten in het plangebied. Het plangebied bestaat uit bebouwing met daar omheen verharding en tuinbeplanting. In het plangebied is geen open water aanwezig. In de omgeving zijn wel enkele waterelementen aanwezig, zoals beeklopen, tuinvijvers en een

golfterrein met poelen. Hierdoor kunnen soorten als bruine kikker, gewone pad of kleine watersalamander incidenteel waargenomen worden in de directe omgeving van de woningen in het plangebied. Incidenteel kan ook een zwervend exemplaar van de hazelworm of ringslang worden aangetroffen. Van een functioneel leefgebied van deze soorten is echter geen sprake.

Hazelworm, levendbarende hagedis en zandhagedis

Uit de omgeving van het plangebied zijn enkele waarnemingen van deze reptielensoorten bekend. In het plangebied zijn deze soorten niet waargenomen. Deze soorten leven in goed ontwikkelde bos-, veen- en heidegebieden, met structuurrijke vegetaties zoals droge heide, vochtige heide, heischraal grasland, hoogveen, open bossen met goed ontwikkelde strooisellaag, maar ook zonbeschenen spoor- en wegbermen. Het plangebied bestaat uit bebouwing met daar omheen verharding en tuinen in de bebouwde kom. Dit is ongeschikt als leefgebied voor de hazelworm, levendbarende hagedis en zandhagedis. Doordat de soorten verspreid voorkomt in de (ruime) omgeving van het plangebied kan er incidenteel een zwervend exemplaar worden aangetroffen rondom de bebouwing. Van een functioneel leefgebied is echter geen sprake.

Ringslang

De ringslang is gebonden aan waterrijke habitats. Deze liggen veelal op zandgronden en op de overgangen van zandgrond naar veen- en kleigronden. Hij houdt zich bij voorkeur op in overgangssituaties, waar hij kan zonnen, maar ook kan schuilen. De ringslang leeft graag bij meren, poelen, beken, vijvers, slootkanten, rivieren en (veen)moerassen en in de buurt van bosranden en heideterreinen en in bermen van sporen. Structuurrijke landgoederen met waterpartijen, bosgebieden, villatuinen en gevarieerde moerassen zijn favoriet. Soms is ook langs bosranden of heideterreinen te vinden. Van de soort zijn onder andere waarnemingen bekend vanuit de bossen ten zuiden van het plangebied. Vanuit de bebouwde kom van Wolfheze zijn waarnemingen van zwervende exemplaren bekend. In het plangebied en de directe omgeving ontbreekt geschikt leefgebied voor de soort. Incidenteel kan een rondzwervende ringslang in het plangebied worden aangetroffen, maar van een essentieel leefgebied is geen sprake.

Overige beschermde reptielen, amfibieën en vissen zijn gebonden aan zeer specifieke biotopen, zoals structuurrijke heide- en bosgebieden, poelen, vennen en snelstromende beken. Deze biotopen zijn niet aanwezig in het plangebied, waardoor het voorkomen van deze strikt beschermde soorten uitgesloten is.

4.4 ZOOGDIEREN

Grondgebonden zoogdieren

Literatuur

De verspreidingsgegevens van de Zoogdierverseniging geven aan dat de beschermde soorten bosmuis, das, eekhoorn, egel, haas, huisspitsmuis, konijn, mol, ree, rosse woelmuis, veldmuis, vos en wezel voorkomen in de omgeving van het plangebied. De soorten haas, konijn en wezel staan tevens op de Rode Lijst.

Veldbezoek

Tijdens de verschillende veldbezoeken zijn geen (sporen van) grondgebonden zoogdieren waargenomen in het plangebied. Uit de omgeving zijn waarnemingen van de bosmuis, das, eekhoorn, egel, haas, huisspitsmuis, konijn, mol, ree, rosse woelmuis, veldmuis, vos en wezel bekend. Het plangebied en de directe omgeving zijn geschikt leefgebied voor enkele (algemene) zoogdiersoorten als egel, steenmarter en algemene muizensoorten. Incidenteel kan het terrein ook doorkruist worden door soorten als bunzing, eekhoorn, haas, konijn en wezel. De bebouwing in het plangebied zijn potentieel geschikt als verblijfplaats voor de steenmarter. Overige soorten,

zoals de uit de omgeving bekende das, ree en vos, worden niet verwacht door het ontbreken van geschikt leefgebied. Voor de te verwachten soorten geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ingrepen, met uitzondering van de bunzing, eekhoorn, steenmarter en wezel.

Bunzing en wezel

Van de wezel zijn waarnemingen bekend uit de omgeving van het plangebied. Het plangebied, bestaande uit woningen met bijbehorende tuinen in de bebouwde kom van Wolfheze, kan een geschikt leefgebied vormen voor kleine marterachtigen. Verblijfplaatsen van deze soorten worden hier echter in relatie tot de woningen niet verwacht. In de directe omgeving van de woningen kunnen individuen worden aangetroffen, maar de woningen en de werkruimten hieromheen vormen geen functioneel leefgebied.

Eekhoorn

Deze soort is bekend uit de omgeving van het plangebied. In bomen in de directe omgeving van het plangebied kunnen eekhoornnesten aanwezig zijn. Potentiële verblijfplaatsen voor de eekhoorn zijn niet aanwezig in het plangebied zelf. In de directe omgeving van de woningen kunnen individuen worden aangetroffen, maar de woningen en de werkruimten hieromheen vormen geen functioneel leefgebied.

Steenmarter

Uit de omgeving van het plangebied zijn geen waarnemingen van de steenmarter bekend. De soort komt echter verspreid voor in de ruime omgeving van het plangebied (bron: Verspreidingsatlas.nl). De steenmarter gebruikt boomholtes, takkenhopen, dichte struwelen, zolders of kruipruimtes als verblijfplaats. Maar ook spouwmuren of ruimten onder de dakbedekkingen worden gebruikt. De woningen in het plangebied zijn geschikt als verblijfplaats voor de soort. Tijdens de verschillende onderzoeksronden is de soort niet waargenomen. Ook zijn er geen sporen gevonden. Vanuit de bewoners van de woningen zijn ook geen meldingen van steenmarters bekend. Bij aanwezigheid van een vaste rust- en verblijfplaats van de steenmarter in de woning leidt vrijwel altijd tot geluid- en stankoverlast en zichtwaarnemingen. Een vaste rust- en verblijfplaats van de steenmarter kan op basis van het ontbreken van waarnemingen, sporen en meldingen/overlast dan ook worden uitgesloten in het plangebied.

Vleermuizen

Literatuur

Verspreidingsgegevens van de Zoogdiervereniging vermelden het voorkomen van de gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis en laatvlieger voor de omgeving van het plangebied. De laatvlieger is tevens een Rode Lijstsoort.

Gericht vleermuisonderzoek

Aangezien de bebouwing in het plangebied geschikt is als verblijfplaats voor verschillende gebouwbewonende soorten, zoals de uit de omgeving bekende gewone dwergvleermuis en laatvlieger, is gericht vleermuisonderzoek uitgevoerd. Tijdens het gericht onderzoek zijn drie vleermuissoorten aangetroffen in het plangebied en directe omgeving:

- Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*);
- Laatvlieger (*Eptesicus serotinus*);
- Rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*).

In de bebouwing binnen het plangebied zijn verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en laatvlieger vastgesteld. Hieronder wordt per aangetroffen soort het gebiedsgebruik beschreven.

Gewone dwergvleermuis

In het plangebied is één zomerverblijfplaats van deze soort vastgesteld: zie bijlage 1. Het betreft de woning aan de Heelsumseweg 44. Het betreft een verblijfplaats van één exemplaar. De invliegopening begint zich achter een gevelpan van de woning – zie foto 1. De verblijfplaats bevindt zich in de gevel- of dakconstructie. Bij de naastgelegen woning van de Heelsumseweg 42 (buiten het plangebied) is eveneens een zomerverblijfplaats vastgesteld. Hier zijn tijdens de ochtendronde 3 zwermende en invliegende exemplaren waargenomen onder het dakoverstek van de woning. Er zijn geen paar-, kraam- of winterverblijven aangetroffen van de soort. Het is echter niet uit te sluiten dat de betreffende woningen ook in de winter gebruikt worden door de waargenomen exemplaren.

Laatvlieger

In het plangebied is een kraamverblijf van de laatvlieger aangetroffen: zie bijlage 1. Het betreft de woning aan de Burchtlaan 9. Op deze locatie zijn minimaal 16 uitvliegende exemplaren waargenomen van achter de gevelpannen van de westgevel – zie foto 2. Regelmatig werden hier na het uitvliegen laatvliegers hangend tegen de gevel aan waargenomen. Dit duidt vermoedelijk op nog in de verblijfplaats aanwezige jongen.

Net buiten het plangebied is eveneens een verblijfplaats van de laatvlieger aangetroffen. De exacte locatie kon niet achterhaald worden. Vanaf een afstand zijn minimaal 4 zwermende exemplaren aangetroffen. Het betreft een woning aan de Macharislaan, ten zuiden van het plangebied.

Rosse vleermuis

Er is eenmalig een overvliegend exemplaar van de rosse vleermuis waargenomen. Dit exemplaar vertoonde geen binding met het plangebied.

Foto 1. Invliegopening gewone dwergvleermuis naar zomerverblijf.

Foto 2. Invliegopening laatvliegers naar kraamverblijf.

4.5 ONGEWERVELDEN

Literatuur

Uit de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen van de beschermde dagvlinder grote vos en de beschermde nachtvlindersoort teunisbloempijlstaart bekend geworden. De grote vos staat tevens op de Rode Lijst. Er zijn verder waarnemingen van de Rode Lijstsoorten bruin blauwtje, bruine vuurvinder, gele luzernevlinder, heivinder en kleine parelmoervlinder bekend uit de omgeving van het plangebied.

Veldbezoek

Tijdens de verschillende veldbezoeken zijn in het plangebied en de directe omgeving geen beschermde of Rode Lijstsoorten uit deze groep aangetroffen. Het plangebied is voor beschermde of Rode Lijstgenoteerde ongewervelden niet geschikt als leefgebied en het ontbreken van de waardplanten. Het voorkomen van beschermde ongewervelden, zoals de uit de omgeving bekende grote vos, is derhalve uitgesloten. Incidenteel kan in het plangebied wel een zwervend exemplaar van bijvoorbeeld grote vos worden aangetroffen, maar van een functioneel leefgebied is geen sprake. Ook Rode Lijstsoorten worden niet verwacht, met uitzondering van een zwervend exemplaar van bijvoorbeeld bruin blauwtje of kleine parelmoervlinder. Wanneer in tuinen of openbaar groen rondom de woningen in het plangebied de waardplanten voor de teunisbloempijlstaart (basterdwederik sp., grote kattenstaart, wilgenroosje, teunisbloemen) opduiken, kunnen rupsen van de soort verwacht worden.

4.6 INVASIEVE EXOTEN

Tijdens het veldbezoek zijn geen invasieve exoten aangetroffen.

5. TOETSING AAN SOORTENBESCHERMING

5.1 ALGEMEEN

Als gevolg van de voorgenomen ingreep in het plangebied kunnen er schadelijke handelingen optreden die leiden tot een vergunningsplichtig handeling. In dit hoofdstuk wordt beschreven voor welke soorten er sprake is van dreigende overtreding van de Omgevingswet en/of met eenvoudige maatregelen overtreding is te voorkomen. Verder wordt beschreven voor welke soorten een vervolgetraject noodzakelijk is, bijvoorbeeld omdat toetsing van de ingreep aan de Omgevingswet op basis van de huidige onderzoeksinspanning niet mogelijk is, en wat de eventuele consequenties zijn ten aanzien van omgevingsvergunningen.

Sinds 1 januari 2024 is de Omgevingswet van kracht. De soortenbescherming zoals in deze wetgeving is opgenomen, is de opvolger van de Wet natuurbescherming uit 2017. In deze wetgeving is de bescherming van soorten opgenomen in drie artikelen:

- Artikel 11.37 Bal
- Artikel 11.46 Bal
- Artikel 11.54 Bal

Artikel 11.37 beschrijft de vogelsoorten zoals opgenomen in de Europese Vogelrichtlijn. Deze lijst omvat alle inheemse vogelsoorten. Verstoring of opzettelijke verontrusting van broedende vogels is niet toegestaan. Daarnaast zijn er enkele soorten die jaarrond gebruik maken van dezelfde broedlocaties of die afhankelijk zijn van specifieke locaties; deze locaties zijn jaarrond beschermd. Voor vogels is slechts een omgevingsvergunning mogelijk voor belangen die betrekking hebben op bescherming van flora en fauna, veiligheid voor het vliegverkeer of volksgezondheid.

Soorten die vermeld staan in artikel 11.46 betreffen soorten die zijn opgenomen in bijlage VI van de Europese Habitatrichtlijn, bijlage II van het Verdrag van Bern en bijlage I en het Verdrag van Bonn. Afhankelijk van de ingreep en het effect op beschermde soorten, kunnen nadere onderzoeken met toetsing aan de wetgeving noodzakelijk zijn. Bij eventuele negatieve effecten kan een omgevingsvergunning noodzakelijk zijn. De mogelijkheid voor omgevingsvergunning wordt getoetst aan de belangen zoals opgenomen in de Europese richtlijnen. Onder dit Artikel vallen bijvoorbeeld alle soorten vleermuizen die door de vermelding op bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn, Europese bescherming genieten. Soorten als bedoeld onder dit artikel worden in deze rapportage aangeduid als *strikt beschermde* soorten.

Soorten die vermeld staan in artikel 11.54 zijn soorten van nationaal belang. Voor deze soorten geldt een iets milder beschermingsregime. Daarnaast zijn per provincie enkele soorten op de vrijstellingslijst geplaatst voor belangen als ruimtelijke ingrepen en bestendig beheer. Afhankelijk van de aard van de werkzaamheden of doelstelling, kunnen soorten binnen dit artikel zijn vrijgesteld van omgevingsvergunning of is nader onderzoek en omgevingsvergunning noodzakelijk.

Zie voor een uitgebreidere toelichting bijlage 3.

5.2 FLORA

Binnen het plangebied zijn tijdens de quickscan geen beschermde of Rode Lijstgenoteerde plantensoorten waargenomen. Deze worden ook niet verwacht, door het ontbreken van geschikte groeiplaatsen. Voor de voorgenomen werkzaamheden is ten aanzien van vaatplanten geen omgevingsvergunning noodzakelijk.

Aangezien natuurlijk aanwezige beschermde of Rode Lijstgenoteerde soorten ontbreken is geen schade aan deze soorten te verwachten en is nader onderzoek of een omgevingsvergunning niet noodzakelijk.

5.3 (BROED)VOGELS

Alle inheemse vogelsoorten zijn beschermd krachtens de Omgevingswet. Omgevingsvergunning voor deze diergroep is in de meeste gevallen niet mogelijk. Dit betekent dat het (opzettelijk) verstoren, verontrusten, doden en anderszins van vogels en nesten in beginsel niet is toegestaan. Voor vogels geldt dat deze tijdens de broedperiode het meest gevoelig zijn voor verstoring. De rest van het jaar zijn zij flexibeler en is de kans op nadelige effecten door de werkzaamheden voor de individuen aanzienlijk minder. Hierdoor is het sterk aan te bevelen buiten het broedseizoen te starten met de werkzaamheden, waardoor bij aanvang van het broedseizoen het verstoringseffect op vogels minimaal is.

Globaal kan worden gezegd dat de broedperiode voor de mogelijk aanwezige soorten, zoals de kauw, koolmees, spreeuw, witte kwikstaart en zwarte roodstaart, ligt tussen maart en augustus. Doordat broedperioden jaarlijks kunnen wisselen, ze verschillen per vogelsoort en mede afhankelijk zijn van de weersgesteldheid, dient wel te worden op gemerkt dat indien broedende vogels in een andere periode van het jaar worden aangetroffen, hierbij zorgvuldig dient te worden omgegaan zodat verstoring van de broedende vogels wordt voorkomen.

Niet alle vogels maken jaarlijks een nieuw nest om te broeden. Een deel van de soorten gebruikt jaarlijks hetzelfde nest of dezelfde locatie om hun jongen groot te brengen. Ook zijn er soorten die jaarrond gebruik maken van vaste verblijfplaatsen. Voor deze soorten geldt dat de nest- of verblijfloccaties jaarrond beschermd zijn en dat inzichtelijk gemaakt moet worden welke gevolgen de werkzaamheden voor deze soorten hebben. De provincie hanteert een lijst met vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn: 'Aangepaste lijst beschermde vogelnesten' - zie ook bijlage 2. De nestlocaties en vaste verblijfplaatsen van de hierin beschreven soorten zijn ook in perioden beschermd als er tijdelijk geen gebruik van de nestlocatie wordt gemaakt. De betreffende soorten zijn verdeeld in 5 categorieën.

Categorie 1-4 soorten

Aan de hand van de bevindingen van het uitgevoerde quickscan veldbezoek, zijn in de te isoleren bebouwing broedlocaties van de gierzwaluw en huismus niet uit te sluiten. Om die reden is in aanvulling op de quickscan gericht onderzoek naar aanwezigheid van deze soorten uitgevoerd. Voor overige vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten is het plangebied niet geschikt als nestlocatie. Ook is het plangebied niet van belang als functioneel leefgebied voor deze soorten.

Gierzwaluw

In één woning in het plangebied en één woning net buiten het plangebied zijn nestlocaties van de gierzwaluw vastgesteld. De nestlocaties van de gierzwaluw zijn jaarrond beschermd. Door de geplande werkzaamheden kan er sprake zijn van tijdelijke en/of permanente aantasting van (de

functionaliteit van) deze nestlocaties. Bijvoorbeeld door het plaatsen van steigers of netten kunnen de nestlocaties tijdelijk niet bereikbaar zijn voor de gierzwaluw. Bovendien kunnen de werkzaamheden verstorend werken op de soort. Door permanente veranderingen aan gevels of daken kan er sprake zijn van het permanent ongeschikt raken van een verblijfplaats.

Deze handelingen leiden tot een overtreding van de Omgevingswet. Hierdoor is het aanvragen van een omgevingsvergunning en het treffen van mitigerende maatregelen noodzakelijk voor de gierzwaluw. De basis voor een dergelijke vergunningsaanvraag is een projectplan, waarin mitigerende en compenserende maatregelen worden beschreven. De maatregelen moeten zijn gericht op het minimaliseren van de negatieve effecten en het aanbieden van zowel tijdelijke als permanente alternatieven voor de aanwezige nestlocaties die negatieve effecten ondervinden van de geplande werkzaamheden.

Compenserende en mitigerende maatregelen

Doordat het aantal nestlocaties tijdens en na de renovatie niet mag afnemen, is het noodzakelijk om vooraf te zoeken naar mogelijkheden voor alternatieve verblijfplaatsen. Hierbij kan gedacht worden aan nestkasten aan woningen in de directe omgeving en voorzieningen in/aan de woningen in het plangebied zelf. Tijdens de werkzaamheden moeten nieuwe, permanente verblijfplaatsen worden gecreëerd in de woningen. Volgens de richtlijnen van het Kennisdocument Gierzwaluw (BIJ12, versie 2.0, juli 2023) geldt dat er (in ieder geval) in het plangebied waar de activiteiten plaatsvinden, drie alternatieve nestplaatsen aangeboden moeten worden voor elke nestplaats die verloren gaat. Bovendien geldt dat er altijd geschikte nestplaatsen beschikbaar moeten zijn voor gierzwaluwen wanneer zij in Nederland zijn. De alternatieve nestplaatsen moeten al bij de start van het broedseizoen in het plangebied beschikbaar zijn. Als dit niet mogelijk is, dan moeten de alternatieve nestplaatsen ook elders (buiten de invloed van de werkzaamheden) aangeboden worden. Ook hiervoor geldt dat aanbevolen wordt om minimaal drie alternatieve nestplaatsen aan te bieden. Samenvattend betekent dit, dat als de alternatieve nestplaatsen niet bij de start van het broedseizoen in het plangebied beschikbaar zijn, er in totaal zes nieuwe nestplaatsen aangeboden worden voor één nestplaats die verloren gaat (eerst drie alternatieve nestplaatsen voorafgaand aan de werkzaamheden buiten het plangebied en vervolgens na afronding van de werkzaamheden drie binnen het plangebied).

Wanneer tijdens het broedseizoen van de gierzwaluw (globaal vanaf 15 april – 1 september) gewerkt wordt, moeten voorafgaand aan de werkzaamheden werende maatregelen getroffen worden om te voorkomen dat gierzwaluwen alsnog de bestaande nestlocaties in het plangebied bezetten. Dit is alleen mogelijk wanneer eerst effectieve vervangende nestruimte is aangeboden buiten het plangebied. Bovenstaande maatregelen zijn afhankelijk van de exacte methode van uitvoering en mogelijkheden bij de woningen. Dit moet worden uitgewerkt in het projectplan ten behoeve van de vergunningsaanvraag.

Huismus

Door de jaarrond beschermde status van de nest- en rustlocaties van huismus, is het verwijderen hiervan in beginsel niet toegestaan. Voor het wegnemen, zoals bij de voorgenomen sloop van de aanwezige bebouwing, zijn voor het schaden van nestlocaties een vergunning en mogelijk compenserende en mitigerende maatregelen noodzakelijk. Om inzichtelijk te krijgen of de soorten aanwezig zijn, welk aantal nestlocaties verdwijnt en welke compenserende en mitigerende maatregelen noodzakelijk zijn, is nader onderzoek naar deze soort uitgevoerd. Tijdens dit gericht onderzoek zijn geen nestlocaties van de huismus vastgesteld in de woningen binnen het plangebied. Vervolgstappen, zoals het aanvragen van een omgevingsvergunning en het treffen van mitigerende en compenserende maatregelen, zijn niet aan de orde.

Categorie 5 soorten

In het plangebied en directe omgeving zijn nestlocaties van enkele categorie 5 soorten te verwachten. Voor deze soorten zijn voldoende alternatieven beschikbaar in de omgeving van het plangebied, waardoor eventueel aanwezige nestlocaties niet als jaarrond beschermd beschouwd hoeven te worden. Hierdoor is geen nader onderzoek of afweging voor soorten uit deze categorie noodzakelijk. Er moet wel rekening gehouden worden met het broedseizoen van deze soorten.

Broedseizoen

Indien de werkzaamheden binnen de broedperiode van vogels wordt uitgevoerd, globaal genomen binnen de periode maart-augustus, is een nadere afweging door een ecooloog, gecombineerd met een veldbezoek van belang om te bepalen of nestlocaties in de te slopen bebouwing en directe omgeving aanwezig zijn, en/of dat door de werkzaamheden verstoring kan optreden en op welke wijze eventuele verstoring van broedende vogels kan worden voorkomen. Buiten deze periode is geen nadere inspectie of afweging noodzakelijk.

Binnen het plangebied is 1 nestlocatie van gierzwaluw aanwezig. Door de geplande werkzaamheden is sprake van verstoring en mogelijke schade aan deze nestlocatie. Hierdoor is het aanvragen van een Omgevingsvergunning Flora- en fauna-activiteit en het treffen van mitigerende maatregelen noodzakelijk voordat de werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd.

Indien de werkzaamheden binnen het broedseizoen starten of worden uitgevoerd (globaal genomen maart-augustus), kunnen tevens maatregelen noodzakelijk zijn om te voorkomen dat door de werkzaamheden overige broedvogels worden verstoord, doordat enkele soorten als broedvogel niet zijn uit te sluiten. Dit dient door een ecooloog te worden beoordeeld.

5.4 HERPETOFAUNA EN VISSSEN

Binnen het plangebied zijn geen leefgebieden als voortplantings- of essentiële winterbiotopen van strikt beschermde amfibieën, reptielen of vissen aanwezig. In de directe omgeving van het plangebied is incidenteel een zwervende algemene amfibieënsoort als bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander niet uit te sluiten. Deze soorten zijn vrijgesteld van vergunning bij ruimtelijke ingrepen. Daarnaast kunnen incidenteel zwervende exemplaren van de niet vrijgestelde hazelworm of ringslang worden aangetroffen in de directe omgeving van de bebouwing. Van een functioneel leefgebied is echter geen sprake.

Doordat strikt beschermde amfibieën, reptielen en vissen kunnen worden uitgesloten, is geen nader onderzoek of Omgevingsvergunning Flora- en fauna-activiteit noodzakelijk voor deze soortgroepen.

5.5 ZOOGDIEREN

Grondgebonden zoogdieren

Binnen het plangebied zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen of essentiële leefgebieden van strikt beschermde grondgebonden zoogdiersoorten aanwezig. In de directe omgeving van het plangebied zijn zwervende individuen van soorten als bunzing, eekhoorn, egel, haas, konijn, steenmarter, wezel of algemene muizensoort niet uit te sluiten. Deze soorten zijn, met uitzondering van de bunzing, eekhoorn, steenmarter en wezel, vrijgesteld van vergunning bij ruimtelijke ingrepen. Van deze soorten is echter geen sprake van een verblijfplaats of functioneel

leefgebied binnen het plangebied – de woningen en de werkruimte hieromheen. Negatieve effecten zijn niet aan de orde door de geplande werkzaamheden.

Doordat verblijfplaatsen van strikt beschermde grondgebonden zoogdieren kunnen worden uitgesloten, is geen nader onderzoek of Omgevingsvergunning Flora- en fauna-activiteit noodzakelijk voor deze soortgroep.

Vleermuizen

In de te renoveren woningen is een zomerverblijf van de gewone dwergvleermuis en een kraamverblijf van de laatvlieger vastgesteld. De verblijfplaatsen van deze soorten zijn jaarrond beschermd. De verblijfplaatsen bevinden zich in de gevel- of dakconstructie van de woningen zelf. Door de geplande werkzaamheden kan er sprake zijn van tijdelijke en/of permanente aantasting van (de functionaliteit van) deze verblijfplaatsen. Bijvoorbeeld door het plaatsen van steigers of netten kunnen de verblijfplaatsen tijdelijk niet bereikbaar zijn voor de vleermuizen. Bovendien kunnen de werkzaamheden verstorend werken op de soorten. Door permanente veranderingen aan gevels of daken kan er sprake zijn van het permanent ongeschikt raken of onbereikbaar worden van een verblijfplaats. Deze handelingen leiden tot een overtreding van de Omgevingswet. Hierdoor is het aanvragen van een omgevingsvergunning en het treffen van mitigerende maatregelen noodzakelijk voor de gewone dwergvleermuis en laatvlieger. De basis voor een dergelijke vergunningsaanvraag is een projectplan, waarin mitigerende en compenserende maatregelen worden beschreven. De maatregelen moeten zijn gericht op het minimaliseren van de negatieve effecten en het aanbieden van zowel tijdelijke als permanente alternatieven voor de aanwezige verblijfplaatsen die negatieve effecten ondervinden van de geplande werkzaamheden.

Compenserende en mitigerende maatregelen

Doordat het aantal verblijfplaatsen tijdens en na de renovatie niet mag afnemen, is het noodzakelijk om vooraf te zoeken naar mogelijkheden voor alternatieve verblijfplaatsen. Hierbij kan gedacht worden aan tijdelijke vleermuiskasten in de directe omgeving. In verband met gewinning dienen deze tijdelijke verblijfplaatsen circa 3 maanden in het actieve seizoen (april-oktober) aanwezig te zijn (zomerverblijf gewone dwergvleermuis) en minimaal een kraamperiode mei-juli voor kraamverblijf laatvlieger, voordat de bestaande verblijfplaatsen kunnen worden verwijderd.

Tijdens de renovatie zullen nieuwe, permanente verblijfplaatsen moeten worden gecreëerd in de woningen. Voor vervangende verblijfplaatsen dient een factor 4 te worden gehanteerd.

Ook zullen voorafgaande aan de daadwerkelijke renovatie werende maatregelen getroffen moeten worden om eventueel aanwezige vleermuizen passief te verjagen. Bovenstaande maatregelen zijn afhankelijk van de exacte methode van uitvoering en mogelijkheden bij de woningen. Dit moet worden uitgewerkt in het projectplan ten behoeve van de vergunningsaanvraag.

Binnen het plangebied zijn verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en laatvlieger aanwezig. Het aanvragen van een Omgevingsvergunning Flora- en fauna-activiteit en het treffen van mitigerende en/of compenserende maatregelen is noodzakelijk voor deze soorten.

5.6 ONGEWERVELDEN

Het plangebied vormt geen geschikt voortplantings- of leefgebied voor beschermde en Rode lijstgenoteerde vlinders, libellen en overige ongewervelden. Beschermde soorten zijn niet te verwachten aangezien de soorten van deze groepen veelal erg kritisch zijn op de biotoop. Biotopen voor beschermde soorten ontbreken binnen het plangebied. Voor de groep ongewervelden zijn

voor de huidige plannen geen nadere maatregelen of Omgevingsvergunning Flora- en fauna-activiteit noodzakelijk.

Ten aanzien van beschermde ongewervelden zijn geen nadere maatregelen of vervolgstappen als nader onderzoek of Omgevingsvergunning Flora- en fauna-activiteit noodzakelijk.

5.7 SPECIFIEKE ZORGPLICHT

Onder de specifieke zorgplicht (zie bijlage 2) vallen de in Nederland in het wild levende vogelsoorten zoals opgenomen in bijlage I van de Vogelrichtlijn, en de niet in de bijlage genoemde, geregeld in Nederland voorkomende trekvogelsoorten als bedoeld in artikel 2.4, tweede lid, van de Vogelrichtlijn. Verder vallen hieronder de soorten uit bijlagen II, IV en V van de Habitatrichtlijn en dier- en plantensoorten zoals genoemd in de Rode Lijsten. Dit betreft bijvoorbeeld nagenoeg alle grondgebonden zoogdieren, alle vleermuizen, amfibieën, reptielen en dergelijke.

Door te voldoen aan de algemene zorgplicht kan worden gesteld dat zorgvuldig wordt gewerkt en nadelige gevolgen aan aanwezige al dan niet beschermde en Rode Lijstgenoteerde soorten wordt voorkomen.

Rode Lijstgenoteerde soorten

Uit actuele verspreidingsgegevens van flora en fauna uit de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen van Rode Lijstsoorten vaatplanten, vogels, reptielen, zoogdieren en dagvlinders bekend geworden uit de omgeving van het plangebied. Rode Lijstsoorten vogels, reptielen en zoogdieren zijn tevens wettelijk beschermd en reeds behandeld in paragraaf 4.3 t/m 4.5.

Natuurlijke groeiplaatsen van planten van de Rode Lijst worden niet verwacht in het plangebied en de directe omgeving. Ook dagvlinders van de Rode Lijst worden hier niet verwacht. Het treffen van voorzorgsmaatregelen is niet aan de orde voor deze soortgroepen.

6. SAMENVATTING EN CONCLUSIE

Er zijn plannen voor het treffen van energetische maatregelen aan 6 woningen in de bebouwde kom van Wolfheze.

In het plangebied is een natuuronderzoek uitgevoerd in de vorm van een quickscan en gericht onderzoek naar de gierzwaluw, huismus en gebouwbewonende vleermuizen. Aan de hand van de hierdoor verkregen gegevens, aangevuld met literatuuronderzoek, is een goed beeld ontstaan van de waarde van het plangebied voor beschermde dier- en plantsoorten.

Flora

Natuurlijk aanwezig beschermde soorten ontbreken binnen het plangebied. Hierdoor is geen schade aan beschermde soorten te verwachten en is nader onderzoek of een Omgevingsvergunning Flora- en fauna-activiteit niet noodzakelijk. Algemene zorgplichtmaatregelen of specifieke zorgplichtmaatregelen voor Rode Lijstsoorten zijn eveneens niet aan de orde.

Vogels

Binnen het plangebied is een jaarrond beschermde nestlocatie van gierzwaluw aanwezig. Het aanvragen van een Omgevingsvergunning Flora- en fauna-activiteit en het treffen van mitigerende en/of compenserende maatregelen is noodzakelijk voor deze soort.

Indien de werkzaamheden binnen het broedseizoen starten of worden uitgevoerd (globaal genomen maart-augustus), kunnen tevens maatregelen noodzakelijk zijn om te voorkomen dat door de werkzaamheden overige broedvogels worden verstoord, doordat enkele soorten als broedvogel niet zijn uit te sluiten. Dit dient door een ecooloog te worden beoordeeld.

Herpetofauna en vissen

Doordat strikt beschermde amfibieën, reptielen en vissen kunnen worden uitgesloten, is geen nader onderzoek of Omgevingsvergunning Flora- en fauna-activiteit noodzakelijk voor deze soortgroepen.

Grondgebonden zoogdieren

Doordat strikt beschermde soorten kunnen worden uitgesloten, is geen nader onderzoek of Omgevingsvergunning Flora- en fauna-activiteit noodzakelijk voor deze soortgroep.

Vleermuizen

In het plangebied zijn een zomerverblijf van de gewone dwergvleermuis en een kraamverblijf van de laatvlieger aanwezig. Door de geplande werkzaamheden is sprake van verstoring en mogelijke schade aan deze verblijfplaatsen. Hierdoor is het aanvragen van een Omgevingsvergunning Flora- en fauna-activiteit en het treffen van mitigerende maatregelen noodzakelijk voordat de werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd.

Ongewervelden

Beschermde soorten ongewervelde diersoorten worden niet verwacht in het plangebied. Hierdoor is nader onderzoek of een Omgevingsvergunning Flora- en fauna-activiteit niet noodzakelijk. Algemene of specifieke zorgplichtmaatregelen voor Rode Lijstsoorten zijn eveneens niet aan de orde.

Samenvatting

Voor de geplande activiteiten in het plangebied zijn onderstaande aandachtspunten van toepassing:

- Voor de gierzwaluw, gewone dwergvleermuis en laatvlieger is het aanvragen van een Omgevingsvergunning Flora- en fauna-activiteit en het treffen van mitigerende en/of compenserende maatregelen noodzakelijk.
- Het aanvragen van een Omgevingsvergunning Flora- en fauna-activiteit en het treffen van mitigerende en/of compenserende maatregelen is niet noodzakelijk voor overige soort(groep)en.
- Bij werkzaamheden moet altijd rekening gehouden worden met (overige) broedvogels. De werkzaamheden moeten buiten het broedseizoen worden uitgevoerd, of er moet worden voorkomen dat nesten worden aangetast of verstoord.

GERAADPLEEGDE BRONNEN

Literatuur

Bekker J.P, P. Twisk & A. Diepenbeek (2010). Veldgids Europese zoogdieren. KNNV uitgeverij.

BIJ12 (2017). Kennisdocument gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*. Opgehaald van <https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-004-Kennisdocument-Gewone-dwergvleermuis-1.0.pdf>.

BIJ12 (2024). Kennisdocument kleine marterachtigen – bunzing – hermelijn – wezel. Opgehaald van <https://www.bij12.nl/wp-content/uploads/2024/01/Kennisdocument-kleine-marterachtigen.pdf>.

E.J. Weeda et al. (2003). Nederlandse Ecologische Flora – Wilde planten en hun relaties. KNNV uitgeverij.

H. Limpens et al. (1997). Atlas van de Nederlandse Vleermuizen – Onderzoek naar verspreiding en ecologie; KNNV-uitgeverij.

Sparrius, L.B., Odé, B. & Beringen, R. (2013) Basisrapport voor de Rode Lijst Vaatplanten 2012. FLORON-rapport 57. FLORON, Nijmegen.

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus (2021). Vleermuisprotocol 2021. Geraadpleegd van <https://netwerkgroenebureaus.nl/vleermuisprotocol>.

Provincie Gelderland (februari 2022). STREEKGIDS: Rijk van Nijmegen. Ruimtelijke Kwaliteit & Landschap.

Internetbronnen

Ministerie van EZ (<http://mineleni.nederlandsesoorten.nl>)

RAVON, website met soortinformatie over reptielen, amfibieën en vissen (<https://www.ravon.nl>)

Verspreidingsatlas.nl, website met verspreiding van soorten in Nederland (<https://www.verspreidingsatlas.nl/>)

BIJLAGEN

Bijlage 1: Verspreidingskaarten

Bijlage 2: Toelichting Omgevingswet

BIJLAGE 1 - VERSPREIDINGSKAARTEN

Gierzwaluw

Vleermuizen

BIJLAGE 2 - TOELICHTING OMGEVINGSWET

Omgevingswet

AFDELING 2.6 BIJZONDERE TAKEN EN BEVOEGDHEDEN

§ 2.6.3 Bijzondere bevoegdheden natuur en landschap

Artikel 2.44 (aanwijzing natuurgebieden en landschappen)

1. Onze Minister voor Natuur en Stikstof wijst ter uitvoering van de vogelrichtlijn of de habitatrichtlijn Natura 2000-gebieden aan en stelt daarbij instandhoudingsdoelstellingen voor die gebieden vast.
2. Onze Minister voor Natuur en Stikstof kan ter uitvoering van de vogelrichtlijn of de habitatrichtlijn bijzondere nationale natuurgebieden aanwijzen en instandhoudingsdoelstellingen voor die gebieden vaststellen.
3. Onze Minister voor Natuur en Stikstof kan nationale parken aanwijzen.
4. Bij omgevingsverordening worden de gebieden aangewezen die behoren tot het natuurnetwerk Nederland.
5. Bij omgevingsverordening kunnen gebieden, met uitzondering van Natura 2000- gebieden of gebieden als bedoeld in het vierde lid, worden aangewezen als bijzondere provinciale natuurgebieden en bijzondere provinciale landschappen.

AFDELING 5.1 DE OMGEVINGSVERGUNNING

§ 5.1.1 Verbodsbepalingen

Artikel 5.1 (omgevingsvergunningplichtige activiteiten wet)

(In de Wet natuurbescherming artikel 2.7)

1. Het is verboden zonder omgevingsvergunning de volgende activiteiten te verrichten:
 - a. een afwijkomgevingsplanactiviteit,
 - b. een rijksmonumentenactiviteit,
 - c. een ontgrondingsactiviteit,
 - d. een stortingsactiviteit op zee,
 - e. een Natura 2000-activiteit,
 - f. een jachtgeweeractiviteit,
 - g. een valkeniersactiviteit, tenzij het gaat om een bij algemene maatregel van bestuur aangewezen geval.
2. Het is verboden zonder omgevingsvergunning de volgende activiteiten te verrichten:
 - a. een bouwactiviteit,
 - b. een milieubelastende activiteit,
 - c. een lozingsactiviteit op:
 - 1°. een oppervlaktewaterlichaam,
 - 2°. een zuiveringstechnisch werk,
 - d. een wateronttrekkingsactiviteit,
 - e. een mijnbouwlocatieactiviteit,
 - f. een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot:
 - 1°. een weg,
 - 2°. een waterstaatswerk,
 - 3°. een luchthaven,
 - 4°. een hoofdspoorweg, lokale spoorweg of bijzondere spoorweg,
 - 5°. een installatie in een waterstaatswerk,

- g. een flora- en fauna-activiteit, voor zover het gaat om een bij algemene maatregel van bestuur aangewezen geval.

§ 5.1.2 Reikwijdte aanvraag omgevingsvergunning en aanwijzing bevoegd gezag

Artikel 5.7 (aanvraag los of gelijktijdig)

1. Een aanvraag om een omgevingsvergunning kan naar keuze van de aanvrager op een of meer activiteiten betrekking hebben.
2. Met het oog op een doelmatig waterbeheer wordt een omgevingsvergunning voor wateractiviteiten, in bij algemene maatregel van bestuur aangewezen gevallen, los aangevraagd van de omgevingsvergunning voor andere activiteiten als bedoeld in de artikelen 5.1 en 5.4.
3. Een omgevingsvergunning voor een activiteit waarbij de locatie van ondergeschikt belang is, wordt, in bij algemene maatregel van bestuur aangewezen gevallen, los aangevraagd van de omgevingsvergunning voor andere activiteiten.
4. Een omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit en een omgevingsvergunning voor een wateractiviteit, met uitzondering van een als wateractiviteit aan te merken beperkingengebiedactiviteit, worden gelijktijdig aangevraagd als:
 - a. die activiteiten betrekking hebben op dezelfde ippc-installatie, of
 - b. op die activiteiten de Seveso-richtlijn van toepassing is.
5. Dit artikel is van overeenkomstige toepassing op aanvragen om wijziging van de voorschriften van een omgevingsvergunning.

Besluit kwaliteit leefomgeving

AFDELING 7.3 INSTRUCTIEREGELS MET HET OOG OP NATUURBESCHERMING

§ 7.3.1 Natuurnetwerk Nederland

Artikel 7.6 (aanwijzing en begrenzing natuurnetwerk Nederland)

1. Bij omgevingsverordening worden de gebieden die het natuurnetwerk Nederland, bedoeld in artikel 2.44, vierde lid, van de wet, vormen, aangewezen en wordt de geometrische begrenzing daarvan vastgelegd.
2. De militaire terreinen OT De Haar, OT De Vlasakkers, OT Havelte West, OT Leusderheide, OT Marnewaard en OT Oirschotse Heide, genoemd in bijlage XIV, onder A, waarvan de geometrische begrenzing bij ministeriële regeling is vastgelegd, maken geen deel uit van het natuurnetwerk Nederland.

Artikel 7.8 (beschermingsregime)

1. Bij omgevingsverordening worden in het belang van de bescherming, instandhouding, verbetering en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van het natuurnetwerk Nederland regels gesteld over:
 - a. regels in omgevingsplannen als bedoeld in artikel 4.2, eerste lid, van de wet; en
 - b. projectbesluiten als bedoeld in artikel 2.23, eerste lid, aanhef en onder a, onder 4°, van de wet.
2. De regels verzekeren in ieder geval dat de kwaliteit en oppervlakte van het natuurnetwerk Nederland niet achteruitgaan, dat de samenhang tussen de gebieden van het natuurnetwerk wordt behouden en dat, als binnen het natuurnetwerk activiteiten worden toegelaten die nadelige gevolgen kunnen hebben voor de wezenlijke kenmerken of waarden van het natuurnetwerk, deze gevolgen tijdig worden gecompenseerd, zodanig dat de kwaliteit, oppervlakte en samenhang van het natuurnetwerk behouden blijven.

3. Over militaire terreinen en terreinen met een militair object als bedoeld in artikel 5.150, eerste lid, binnen het natuurnetwerk Nederland worden bij omgevingsverordening alleen regels gesteld die verzekeren dat tijdige compensatie plaatsvindt van de nadelige gevolgen voor het natuurnetwerk door terreinverharding en bouwactiviteiten op die terreinen.

Besluit activiteiten leefomgeving

AFDELING 11.1 ACTIVITEITEN MET MOGELIJKE GEVOLGEN VOOR NATURA 2000-GEBIEDEN OF BIJZONDERE NATIONALE NATUURGEBIEDEN

§ 11.1.1 Algemeen

Artikel 11.6 (specifieke zorgplicht)

1. Degene die een activiteit als bedoeld in artikel 11.1, eerste lid, verricht en weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor het belang, bedoeld in artikel 11.2, is verplicht:

- a. alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen;
- b. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen: die gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken; en
- c. als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt: die activiteit achterwege te laten voor zover dat redelijkerwijs van diegene kan worden gevraagd.

2. De plicht, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat:

- a. voorafgaand aan het verrichten van activiteiten in, of in de directe nabijheid van een Natura 2000- gebied of een bijzonder nationaal natuurgebied kennis wordt genomen van de informatie in het aanwijzingsbesluit van het gebied over de leefgebieden voor vogelsoorten, natuurlijke habitats en habitats van soorten waarvoor het gebied is aangewezen en de daarvoor geldende instandhoudingsdoelstellingen;
- b. wordt nagegaan of op voorhand op grond van objectieve gegevens verslechterende of significant verstorende gevolgen kunnen worden uitgesloten;
- c. als die gevolgen niet kunnen worden uitgesloten: wordt nagegaan welke gevolgen de activiteit kan hebben voor de leefgebieden, natuurlijke habitats en habitats van soorten, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen;
- d. alle passende preventieve maatregelen worden getroffen om verslechterende of significant verstorende gevolgen, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen, voor het betrokken gebied te voorkomen;
- e. tijdens en na het verrichten van de activiteit wordt nagegaan of de getroffen maatregelen de beoogde effecten hebben; en
- f. het verrichten van de activiteit wordt gestaakt, of, als staken van de activiteit redelijkerwijs niet meer mogelijk is, passende herstelmaatregelen worden getroffen als zich, ondanks de getroffen maatregelen, verslechterende of significant verstorende gevolgen voordoen voor de leefgebieden, natuurlijke habitats of habitats van soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

AFDELING 11.2 ACTIVITEITEN MET BETREKKING TOT DIEREN OF PLANTEN IN HET WILD

§ 11.2.1 Algemeen

Artikel 11.27 (specifieke zorgplicht)

1. Degene die een flora- en fauna-activiteit of een activiteit als bedoeld in artikel 11.22, eerste lid, onder b tot en met g, verricht en weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor de belangen, bedoeld in artikel 11.23, is verplicht:
 - a. alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen;
 - b. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen: die gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken; en
 - c. als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt: die activiteit achterwege te laten voor zover dat redelijkerwijs van diegene kan worden gevraagd.
2. Voor flora- en fauna-activiteiten houdt deze plicht in ieder geval in dat:
 - a. voorafgaand aan het verrichten van de activiteit wordt nagegaan of er aanwijzingen zijn van de aanwezigheid op de locatie waar de activiteit wordt verricht of in de directe nabijheid van die locatie van:
 - 1°. van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten, genoemd in bijlage I bij de vogelrichtlijn, en niet in die bijlage genoemde, geregeld in Nederland voorkomende trekvogelsoorten als bedoeld in artikel 4, tweede lid, van die richtlijn;
 - 2°. van nature in Nederland in het wild levende dieren of planten van soorten, genoemd in de bijlagen II, IV en V bij de habitatrichtlijn;
 - 3°. dieren of planten van soorten, genoemd in bijlage IX of in de rode lijsten, bedoeld in artikel 2.19, vijfde lid, onder a, onder 3°, van de wet; en
 - 4°. voor die soorten belangrijke leefgebieden of natuurlijke habitats;
 - b. als deze aanwijzingen er zijn: wordt vastgesteld of op voorhand op grond van objectieve gegevens nadelige gevolgen kunnen worden uitgesloten voor dieren van die soorten, hun nesten, hun foerageerplaatsen, hun voortplantingsplaatsen, hun rustplaatsen en hun eieren, of voor planten van die soorten;
 - c. als die gevolgen niet kunnen worden uitgesloten: wordt nagegaan welke gevolgen de activiteit kan hebben voor dieren van die soorten, hun nesten, hun foerageerplaatsen, hun voortplantingsplaatsen, hun rustplaatsen en hun eieren, of voor planten van die soorten;
 - d. alle passende preventieve maatregelen worden getroffen om die nadelige gevolgen te voorkomen;
 - e. tijdens en na het verrichten van de activiteit wordt nagegaan of de getroffen maatregelen de beoogde effecten hebben; en
 - f. het verrichten van de activiteit wordt gestaakt als de nadelige gevolgen toch niet worden voorkomen, of, als staken van de activiteit redelijkerwijs niet meer mogelijk is, passende herstelmaatregelen worden getroffen.
3. Voor de uitoefening van de jacht en activiteiten om populaties van in het wild levende dieren te beheren of om schade door dieren te bestrijden houdt deze plicht in ieder geval in, dat een ieder die een in het wild levend dier doodt of vangt voorkomt dat het dier onnodig lijdt.

Artikel 11.28 (voorkomen onnodig lijden van dieren)

Een ieder die een in het wild levend dier doodt of vangt, voorkomt dat het dier onnodig lijdt.

§ 11.2.3 Flora- en fauna-activiteiten: omgevingsvergunning soorten habitatrichtlijn

Artikel 11.46 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen soorten habitatrichtlijn: schadelijke handelingen)

(In de Wet natuurbescherming artikel 3.5)

1. Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten, geldt voor:

- a. het in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk doden of opzettelijk vangen van in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onder a, bij de habitatrichtlijn, bijlage II bij het verdrag van Bern of bijlage I bij het verdrag van Bonn;
 - b. het opzettelijk verstoren van dieren als bedoeld onder a;
 - c. het in de natuur opzettelijk vernielen of rapen van eieren van dieren als bedoeld onder a;
 - d. het beschadigen of vernielen van de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld onder a; en e. het opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onder b, bij de habitatrichtlijn of bijlage I bij het verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied.
2. Het verbod geldt niet als: a. het verrichten van de activiteit op grond van een andere wet is toegestaan en is voldaan aan artikel 16, eerste lid, van de habitatrichtlijn; of b. de activiteit uitvoering geeft aan: 1°. een instandhoudingsmaatregel als bedoeld in de artikelen 3, eerste lid en tweede lid, onder b, c en d, en 4, eerste lid, eerste zin, en tweede lid, van de vogelrichtlijn of artikel 6, eerste lid, van de habitatrichtlijn; of 2°. een passende maatregel als bedoeld in artikel 6, tweede lid, van de habitatrichtlijn.
3. Onder de soorten, bedoeld in het eerste lid, onder a, worden niet begrepen de soorten, bedoeld in artikel 1 van de vogelrichtlijn.

§ 11.2.4 Flora- en fauna-activiteiten: omgevingsvergunning andere soorten

Artikel 11.54 (aanwijzing vergunningplichtige gevallen andere soorten: schadelijke handelingen) (In de Wet natuurbescherming artikel 3.10)

1. Het verbod, bedoeld in artikel 5.1, tweede lid, aanhef en onder g, van de wet, om zonder omgevingsvergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten, geldt voor:
- a. het opzettelijk doden of vangen van in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in bijlage IX, onder A;
 - b. het opzettelijk beschadigen of vernielen van de vaste voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren als bedoeld onder a; en
 - c. het opzettelijk in hun natuurlijke verspreidingsgebied plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van vaatplanten van de soorten, genoemd in bijlage IX, onder B.
2. Het verbod geldt niet als:
- a. het gaat om het doden of vangen van de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis, of om het beschadigen of vernielen van hun vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen, voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden;
 - b. het verrichten van de activiteit op grond van een andere wet is toegestaan en is voldaan aan de eisen die zijn opgenomen artikel 8.74I van het Besluit kwaliteit leefomgeving; of
 - c. de activiteit deel uitmaakt van:
 - 1°. een instandhoudingsmaatregel als bedoeld in de artikelen 3, eerste lid en tweede lid, onder b, c en d, en 4, eerste lid, eerste zin, en tweede lid, van de vogelrichtlijn of artikel 6, eerste lid, van de habitatrichtlijn; of
 - 2°. een passende maatregel als bedoeld in artikel 6, tweede lid, van de habitatrichtlijn.

Vogels

Verblijfplaatsen van broedvogels zijn door de Omgevingswet beschermd. Tijdens werkzaamheden of evenementen dient rekening gehouden te worden met het broedseizoen van vogels. De Omgevingswet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen tijdens het broedseizoen onder de bescherming van artikel 11.37 Bal. Voor deze soorten is geen vergunning nodig voor werkzaamheden buiten het broedseizoen. Verblijfplaatsen van vogels die hun

verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. Deze groep is opgedeeld in enkele categorieën waarop de verbodsbepalingen van artikel 11.37 jaarrond van kracht zijn:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust en verblijfplaats.
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.

Het betreft de vogelsoorten:

 Boomvalk	(<i>Falco subbuteo</i>)
 Buizerd	(<i>Buteo buteo</i>)
 Gierzwaluw	(<i>Apus apus</i>)
 Grote gele kwikstaart	(<i>Motacilla cinerea</i>)
 Havik	(<i>Accipiter gentilis</i>)
 Huismus	(<i>Passer domesticus</i>)
 Kerkuil	(<i>Tyto alba</i>)
 Oehoe	(<i>Bubo bubo</i>)
 Ooievaar	(<i>Ciconia ciconia</i>)
 Ransuil	(<i>Asio otus</i>)
 Roek	(<i>Corvus frugilegus</i>)
 Slechtvalk	(<i>Falco peregrinus</i>)
 Sperwer	(<i>Accipiter nisus</i>)
 Steenuil	(<i>Athene noctua</i>)
 Wespandief	(<i>Pernis apivorus</i>)
 Zwarte wouw	(<i>Milvus migrans</i>).

Er zijn ook vogelnesten die worden aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet strikt beschermd.

5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Categorie 5-soorten zijn wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.